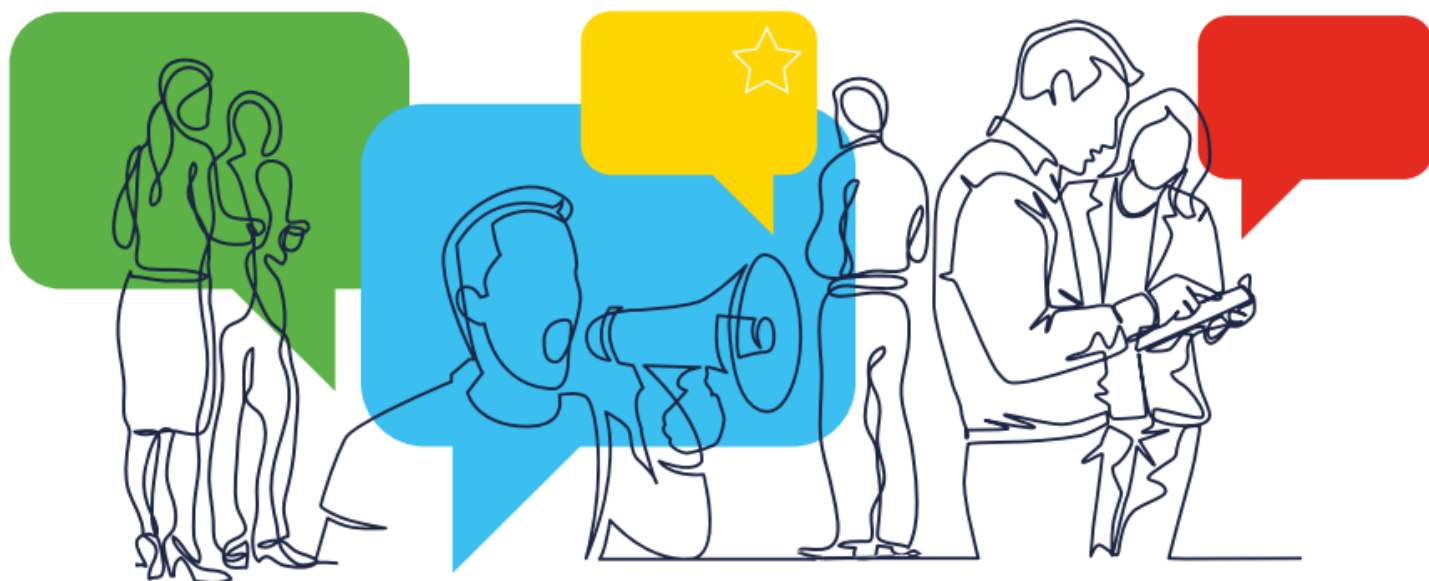

EUROOPA KODANIKUALGATUSE FOORUM

Keelustada glüfosaat

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

Algatusest „Keelustada glüfosaat“

Algatus „**Keelustada glüfosaat**“ (ehk täispealkirjaga „**Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest**“) oli neljas edukas Euroopa kodanikualgatus. Selles kutsuti Euroopa Komisjoni üles astuma otsustavaid samme Euroopa Liidus pestitsiidide reguleerimiseks ja läbipaistvuse tagamiseks.

Glüfosaadil põhinevad herbitsiidid, mida põllumajanduses laialdaselt kasutatakse, on muutunud kogu Euroopas intensiivse avaliku arutelu teemaks. Kokkupuudet glüfosaadiga on seostatud vähiriski ja ökosüsteemi kahjustumisega ning paljud kodanikud on seadnud kahtluse alla glüfosaadi kasutusloa aluseks olevate teaduslike hinnangute läbipaistvuse ja sõltumatuse.

Selle algatuse kaudu kutsusid korraldajad Euroopa Komisjoni üles:

- **keelustama glüfosaadil põhinevaid herbitsiide;**
- **tagama, et pestitsiidide teaduslik hindamine nende ELi õigusnormide kohase heakskiitmise tarbeks põhineks üksnes avaldatud uuringutel, mille on tellinud pädevad avaliku sektori asutused, mitte pestitsiiditööstus;**
- **kehtestama kogu ELis kohustuslikud pestitsiidikasutuse vähendamise eesmärgid, et tulevik oleks pestitsiidivaba.**

Algatus registreeriti 25. jaanuaril 2017 ja allkirjade kogumine algas samal päeval. Tänu juba kaasa tõmmatud toetuskoalitsioonile ja üldsuse jõulisele kaasamisele kogusid korraldajad kõigest viie kuuga miljon allkirja. Seega lõppes allkirjade kogumise aeg ennetähtaegselt 2. juulil 2017, et toetusavaldusi saaks kiiresti kontrollida, enne kui komisjon teeb otsuse glüfosaadi kasutusloa pikendamise kohta.

Kuigi kontrollimisprotsessi ajakava oli liikmesriigiti erinev, esitati algatus ametlikult 6. oktoobril 2017 koos 1 070 865 kontrollitud toetusavaldusega. Korraldajad kohtusid Euroopa Komisjoniga 23. oktoobril 2017, esitasid oma seisukohad Euroopa Parlamendi ees 20. novembril 2017 toimunud avalikul kuulamisel ja said Euroopa Komisjoni ametliku vastuse 12. detsembri 2017. aasta teatises.

Algatus „Keelustada glüfosaat“ tõi pestitsiidide ohutuse ja teadusliku läbipaistvuse teemalise arutelu ELi otsustusprotsessi kõige kõrgemale tasemele.

Algatuse registreerimine

25.1.2017

Allkirjade kogumise algus

25.1.2017

Allkirjade kogumise lõpp*

2.7.2017

* Korraldajad lõpetasid allkirjade kogumise ennetähtaegselt.

Euroopa Komisjon kinnitas algatuse

6.10.2017

Euroopa Komisjoni vastus algatusele

12.12.2017

Mis aitas sellel algatusel edukalt allkirju koguda?

Publiku väga aktiivne osalus alates esimesest päevast

Glüfosaadi küsimus pälvis Euroopa kodanike, meedia ja valitsusväliste organisatsioonide seas suurt ja püsivat avalikku huvi. Seda tähelepanu tugevdas haruldane vahejuhtum, nimelt Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) ja Maailma Terviseorganisatsiooni Rahvusvahelise Vähiuurimiskeskuse (IARC) vaheline avalik lahkarvamus glüfosaadi võimaliku tervisemõju küsimuses.

Püsiva rahastusbaasiga olemasoleva koalitsiooni kaasamine

Selle asemel, et luua uus toetuskoalitsioon nullist, mobiliseerisid korraldajad juba olemasoleva valitsusväliste organisatsioonide võrgustiku, millel on püsiv rahastusbaas. Neil organisatsioonidel oli olemas tahe, asjatundlikkus ja ressursid, et õigusloomeprotsessi jälgida ja mõjutada.

Algatuse aluseks olev strateegia

Ettevalmistused

Algatus ei tekkinud tühjalt kohalt. See tugines aktivistide varasemale tegevusele, sealhulgas 2015. aastal Euroopa Komisjonile esitatud petitsioonile, mis oli juba märkimisväärselt suurendanud üldsuse teadlikkust. Euroopa kodanikualgatuse käivitamist peeti loomulikuks järgmiseks sammuks, mille abil muuta kodanikuaktiivsus institutsiooniliseks tegevuseks.

Üks varajasi põhiprobleeme oli jõuda kokkuleppele **algatuse fookuses**. Algatuse „Keelustada glüfosaat“ toetuskoalitsioon on suur ja mitmekesine. Mõned partnerid rõhutasid seost glüfosaadi ja vähktõve vahel, teised seadsid esikohale elurikkuse kaitse, kolmandaid omakorda pani muretsema ettevõtete mõju regulatiivsele protsessile. Konsensuse saavutamise nõudis ulatuslikku dialoogi ja kompromissi.

Et selle keerulise küsimusega toime tulla, löid korraldajad **korraldusringi**, kuhu kuulus kümme esindajat peamistest organisatsioonidest. Nad tulid iga nädal kokku, et koordineerida otsuseid raha eraldamise, kommunikatsioonistrateegia, registreerimise ning algatuse ja selle lisa koostamise kohta. Algatuse koordinaator koostas algsed kavandid, mis saadeti märkuste esitamiseks laiali ja mida

redigeeriti ühiselt mitmes voorus.

Märkus

Kuna paljud osalevad organisatsioonid olid juba varasemates kampaaniates koostööd teinud, nõudis **koostöösuhete loomine vähem aega kui paljude teiste algatuste puhul**. Korraldajad rõhutasid siiski, **et üksnes olemasolevale võrgustikule tuginemine ei oleks olnud piisav**. Endiselt on oluline laiendada väljatööd ja selgitada välja esindatuse lüngad.

Raha kogumine ja ressursid

Algatuse heaks koguti **mitmesugustest allikatest**, sealhulgas Campactilt, WeMove.eu-lt ja Greenpeace'ilt **328 399 eurot**. Tollal sai sellest enim rahastust saanud Euroopa kodanikualgatus. Stabiilne ja järjepidev rahastusbaas võimaldas korraldajatel investeerida koordineerimisse, väljatöösse ja kampaaniataristusse, mis tagasi kogu allkirjade kogumise aja jooksul toetajaskonna püsiva kaasamise.

Rahastusallikad (€)

Märkus. Lisateavet algatuse „Keelustada glüfosaat“ toetuse ja rahastuse kohta saab selle algatuse lehelt Euroopa kodanikualgatuse registris. Teatada tuleb ainult toetustest, mis ületavad 500 eurot sponsori kohta.

Kampaaniastrateegia

Korraldajad tunnistasid, et algusest peale oli üldsuse tähelepanu suur. **Kampaania alustalaks** sai **teavitustöö e-posti teel**. Kuna algatust koordineeris paljude eri teemadega tegelev veebipõhine kampaaniaorganisatsioon, oli korraldajatel kogemusi suurte toetajabaaside kaasamisel korrapärase e-kirjavahetuse kaudu. Partnerid kasutasid oma võrgustike poole pöördumisel samasugust lähenemisviisi ja hoidsid kogu kampaania vältel ülal pidevat suhtlust.

Korraldajad koostasid nimekirja **riiklikest partnerorganisatsioonidest**, kes olid valmis osalema, ja tegid nendega tihedat koostööd, et lisada allkirjade kogumise vormid otse nende veebisaitidele. Järjepidevaks sõnumivahetuseks ja selleks, et tegevuses hoogu mitte kaotada, oli partneritega korrapärase kontakti hoidmine otsustava tähtsusega.

Otsustavaks osutus ka **sidusrühmade varajane kaardistamine**. Korraldajad selgitasid välja liikmesriigid, kus miinimumkünnise saavutamine oleks keeruline, ning arendasid ennetavalt suhteid

nende riikide organisatsioonide ja suunamõjutajatega. See strateegiline fookus aitas tagada laia geograafilise katvuse.

Kampaania veebisait **tõlgiti mitmesse ELi keelde**, mis suurendas liikmesriikides juurdepääsetavust. Ligikaudu 8–9 % allkirjadest koguti otse veebisaidi kaudu, mida toetas tegevus **otsingumootori optimeerimiseks**. Alates 1. jaanuarist 2023 ei saa aga enam allkirju koguda otse kampaania veebisaitide kaudu: korraldajad võivad kasutajaid suunata ainult ametlikku veebipõhisesse toetusavalduste kogumise süsteemi.

Lisaks veebipõhisele mobiliseerimisele katsetasid korraldajad ka **veebivälist kaasamist**. Koostöös organisatsioonidega Campact ja GLOBAL2000 korraldati üleeuroopaline „veebivälise toetusavalduste kogumise päev“, milleks saadeti toetajatele 5000 toetusavalduste kogumise paketti. Üheainsa nädalavahetusega koguti ligikaudu 100 000 allkirja.

Hispaanias, Itaalias ja Prantsusmaal, kus koordineerival organisatsioonil oli suur kohalik tegevusvõimekus, võeti tööle **kutselised riigisisised kampaaniameistrid**. Ka riikides, kus spetsiaalseid töötajaid tööle ei võetud, aitas väljatöö tagada, et osalus oli üleliiduline.

Viie kuuga anti algatusele üle miljoni allkirja: tegemist on murrangulise tulemusega, mis näitas nii toetuskoalitsiooni tugevust kui ka üldsuse mure sügavust.

Allkirjade kogumise ja kontrollimise protsess

Algatuse korraldajad kasutasid sõltumatut veebipõhist toetusavalduste kogumise süsteemi. Lisaks veebipõhisele allkirjade kogumisele võimaldas see korraldajatel koguda kontaktandmeid ja lisada kogumisvormi otse partnerite veebisaitidele. Kuigi algatuse „Keelustada glüfosaat“ korraldajad kasutasid sõltumatut veebipõhist allkirjade kogumise süsteemi, on alates 1. jaanuarist 2023 veebipõhine allkirjade kogumise kesksüsteem ainus süsteem, mida korraldajad saavad internetis allkirjade kogumiseks kasutada.

Algatusele „Keelustada glüfosaat“ kogutud toetusavalduste arv liikmesriikide kaupa

Kaardil on linnukesega tähistatud ELi liikmesriigid, kus algatuse toetamiseks nõutav allkirjade miinimumkünnis on ületatud. Kokku 1 070 865 kontrollitud toetusavaldusega saavutas algatus „Keelustada glüfosaat“ **miinimumkünnise üheksas liikmesriigis**.

Tärniga on kaardil tähistatud need ELi liikmesriigid, kus toetusavalduste tõendid on saadud pärast algatuse esitamist. Nende arv allakirjutanute koguarvus ei sisaldu. Kogu tabel algatusele kogutud toetusavaldustega on kättesaadav [spetsiaalsel komisjoni veebilehel](#).

Algatuse mõju

Ametlik esitamine ja kohtumised komisjoni esindajatega

23. oktoobril 2017 kohtusid korraldajad komisjoniga (esimese asepresidendi Frans Timmermansi, tervishoiu ja toiduohutuse voliniku Vytenis Andriukaitise ja mitmesuguste asjaomaste talituste kõrgemate ametnikega) (vt [pressiteade](#)). Volinik Andriukaitis tunnistas avalikult, kui oluline on, et üle miljoni kodaniku osales vahetult ELi otsustusprotsessis, ning kinnitas veel kord oma toetust Euroopa kodanikualgatuse kui vahendi tugevdamisele.

Avalik kuulamine Euroopa Parlamendis

20. novembril 2017 tutvustasid korraldajad oma algatust **avalikul kuulamisel Euroopa Parlamendis** (vt [avalik kuulamine](#)). Nad valisid algatust esindama valdkonnaekspertid ja valmistasid oma olulisemad sõnumid hoolikalt ette. Paljud Euroopa Parlamendi liikmed suhtusid algatusse „äärmiselt suure toetusega“.

Euroopa Komisjoni ametlik vastus

Oma **12. detsembri 2017. aasta teatises** (vt [pressiteade](#)) tegi komisjon järgmised järeldused.

- **Glüfosaadil põhinevate herbitsiidide keelustamise** küsimuses järeldas komisjon, et keelustamiseks ei ole teaduslikku ega õiguslikku alust, ning teatas, et ta ei esita õigusakti ettepanekut glüfosaadi keelustamiseks.
- **Teaduslike hinnangute läbipaistvuse ja sõltumatuse** küsimuses võttis komisjon kohustuse esitada 2018. aasta maiks seadusandlik ettepanek, millega suurendatakse ELi riskihindamisprotsessi läbipaistvust ning parandatakse Euroopa Toiduohutusametile (EFSA) esitatud uuringute juhtimist ja usaldusväarsust.
- **Üleliiduliste pestitsiidivähenduse eesmärkide** küsimuses otsustas komisjon, et selle asemel, et kehtestada kohustuslikke vähenduseesmärke, võetakse tähelepanu alla pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi rakendamise parandamine. Samuti võttis ta kohustuse töötada välja ühtlustatud riskinäitajad, et paremini jälgida pestitsiidide kasutamist ja anda teavet tulevaste poliitiliste otsuste tegemiseks.

Seadusandlik mõju ja järelmeetmed

Kuigi esmast eesmärki – glüfosaadi keelustamist – ei saavutatud, **oli algatusel oluline seadusandlik mõju**.

2018. aasta aprillis esitas komisjon **seadusandliku ettepaneku läbipaistvuse suurendamiseks ELi toiduahela riskihindamises**. Ettepanekus nähti ette, et tööstusharu uuringud, mis esitatakse tootele loa saamiseks, avaldatakse automaatselt ja Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) kasutatavate uuringute juhtimise reegleid tugevdatakse.

Pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel peetud läbirääkimisi **võeti uued läbipaistvusnormid vastu ja neid kohaldatud alates 27. märtsist 2021**. Selle tulemusena ei saa toiduga seotud toodetele, sealhulgas pestitsiididele, enam anda luba tööstusharu uuringute alusel, mida ei ole avalikustatud. Kõik loamenetluse käigus esitatud uuringud tuleb nüüd teha üldsusele kättesaadavaks, et võimaldada sõltumatut teaduslikku kontrolli. Valitsusväliste organisatsioonide koalitsioon osales kogu selle protsessi vältel aktiivselt, jälgis tähelepanelikult läbirääkimisi ja tegi tööd läbipaistvusettepaneku ambitsioonikuse hoidmise nimel.

Ka pärast Euroopa kodanikualgatuse ametlikku lõpuleviimist jätkas koalitsioon suhtlust nii omavahel kui ka toetajaskonna kaasosalusel. Partnerorganisatsioon ja üksiktoetajaid hoiti e-posti teel kampaania tulemustega kursis ja neid julgustati ka edaspidi tegevuses osalema. Koalitsioon jätkas koordineerimist oma liikmesorganisatsioonide vahel ja tegutses algatuse eesmärkidega seotud küsimustes eestkõnelejana.

Kuigi see koordineeritud tegevus aja jooksul aeglustus, jäid kampaania käigus loodud suhtevõrgustikud püsima. Korraldajad hoidsid toetajaskonnaga ühendust ja kaasasid neid, kui tekkisid vastavateemalised poliitilised arutelud. Nagu nad selgitasid, olid „toetajad hilisemas etapis otsustava tähtsusega jõud“, eriti kui sellega seotud küsimusi arutati Euroopa Parlamendis.

Algatuse „Keelustada glüfosaat“ käigus tekkinud toetajaskonna kaasamine kestis kauem kui allkirjade kogumise periood ning aitas saavutada püsivat kaasosalust pestitsiidide reguleerimise ja teadusliku läbipaistvuse alases töös.

Lisateave selle kohta, kuidas algatus „Keelustada glüfosaat“ tekitas väikese revolutsiooni (https://citizens-initiative-forum.europa.eu/citizens-experiences/blogs/how-stop-glyphosate-brought-about-small-revolution_et)

Nõuandeid ja soovitusi tulevastele korraldajatele

Looge püsiv sihtpublik

Ettevalmistused peaksid algama juba varakult enne registreerimist. Suur ja pühendunud toetajaskond võimaldab pärast allkirjade kogumise algust toetajaid kiirelt mobiliseerida.

Leidke piisav rahastus

Pikaajaline kampaania nõuab piisavaid rahalisi vahendeid. Julgustage osalevaid organisatsioone aktiivselt raha koguma, et toetada kogu allkirjade kogumise perioodi vältel väljatööd, koordineerimist ja teabevahetust.

Pöörake suurt tähelepanu ajastusele

Oluline on strateegiline ajastus. Kampaania käivitamine ajal, mil sel teemal käivad seadusandlikud arutelud, võib suurendada nähtavust, poliitilist asjakohasust ja üldist mõju.

Valige tulemuslikud suhtluskanalid

Oluline on selge ja fokuseeritud kommunikatsioonistrateegia. Tehke kindlaks kanalid, mis jõuavad teie publikuni kõige paremini, ja kasutage neid järjepidevalt, et luua ja säilitada hoogu.

Küsimuste korral võtke ühendust meie ekspertidega! (https://citizens-initiative-forum.europa.eu/seek-advice_et#)

Lisateave

Lisateave algatuse „Keelustada glüfosaat“ kohta on kättesaadav [korraldajate veebisaidil \(https://stopglyphosate.eu/\)](https://stopglyphosate.eu/) ja [spetsiaalsel komisjoni veebilehel](#).